

Datum: 8.4.2025

Številka: 604-9/2025-2

STROKOVNA EKSKURZIJA

Družbeni vidiki urejanja prostora občin Videm in Nova Gorica

v sredo, 9. aprila 2025

Spoštovane, spoštovani

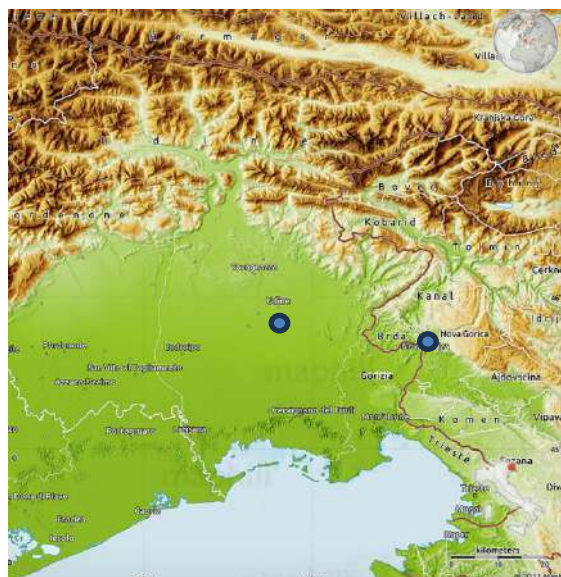
Skupnost občin Slovenije organizira v tesnem sodelovanju z mestoma Videm (*italijansko Udine*) in Nova Gorica celodnevno strokovno ekskurzijo. **V središčih italijanske dežele Furlanija – Julijske krajine na severovzhodu Italije in Goriške statistične regije na zahodu Slovenije bomo tekom ekskurzije imeli priložnost prisluhniti različnim družbenim vidikom urejanja prostora.**

Slika 1: Trajnostni razvoj

Družba predstavlja poleg okolja in gospodarstva enega izmed treh osnovnih gradnikov trajnostnega razvoja. Koncept trajnostnega razvoja vključuje iskanje ravnovesja med ekonomskim napredkom, socialno pravičnostjo in varstvom okolja ter si prizadeva zadostiti potrebam sedanjih generacij, ne da bi pri tem ogrozili zadovoljevanje potreb prihodnjih generacij.

Vidim predstavlja eno izmed čezmejnih mest, ki uspešno naslavlja različne družbene izzive (na primer - enake možnosti, medgeneracijski dialog, vključevanje Romov) med drugim tudi v okviru programa URBACT. S približno 100.000 prebivalci je Videm pomembno prometno križišče ter gospodarsko, kulturno, izobraževalno kot tudi cerkveno središče Furlanije, ki je okoli 15 kilometrov oddaljeno zahodno od slovenske državne meje. Za družbeni vidik upravljanja prostora je zanimiva tudi Nova Gorica, prejemnica naslova Evropska prestolnica kulture 2025 (krajše EPK 2025) v partnerstvu z italijansko Gorico.

Slika 2: Mesti Videm in Nova Gorica

Nova Gorica je sicer najmlajše slovensko mesto in regionalno središče Goriške statistične regije oziroma severne Primorske, ki leži neposredno ob meji z Italijo. Nastanek mesta sega v konec druge svetovne vojne v obdobju delitve ozemlja med Italijo in Jugoslavijo. Mesto ima danes okoli 13.000 prebivalcev.

Strokovna ekskurzija poteka v okviru projekta Podpora izvajanju prostorske in urbane politike ter programa URBACT, ki ga po naročilu Ministrstva za naravne vire in prostor izvajata IPoP – Inštitut za politike prostora in Skupnost občin Slovenije.

Cilj strokovne ekskurzije je opolnomočiti odločevalke, odločevalce in strokovni kader slovenskih občinskih uprav z/s:

- **terminom pravična mesta**, ki vključuje enak dostop do virov, socialna in ekonomska pravičnost in varnost, trajnostni urbanizem ter vključenost v odločanje,
- **izboljšanjem položaja ranljivih skupin občank in občanov** z organizacijo različnih dejavnosti v mestih,
- **vplivom** načrtovanja, oblikovanja in urejanja **mestnega okolja na enakost spolov in socialno vključenost**,
- **priložnostmi medgeneracijske solidarnosti** - povezovanja, sodelovanja in vključevanja,
- **vlogo igre pri urejanju prostora** za prenos dobrih praks iz Italije v Slovenijo,
- **obiskom** dobre prakse kot je **knjižnica igrač v Občini Videm**,
- **obiskom** trajnostnih urbanih praks v **evropski prestolnici kulture** za leto 2025

Na strokovno ekskurzijo so vabljeni:

- odločevalke in odločevalci na lokalni ravni
- sodelavke in sodelavci iz oddelkov občinskih uprav za:
družbene dejavnosti / okolje / prostor / promet

Strokovna ekskurzija bo izvedena v angleškem in slovenskem jeziku.

V nadaljevanju vas seznanjamo s predlogom dnevnega reda. Ure prihoda so okvirne, saj organizator nima vpliva na promet in druge nepredvidljive okoliščine, ki nas utegnejo presenetiti. SOS si zaradi kompleksne organizacije dogodka pridružuje pravice do sprememb dnevnega reda

PREDLAGAN DNEVNI RED:

5.00 – VOŽNJA Z AVTOBUSOM IZ SLOVENIJE DO ITALIJANSKEGA VIDEMA

4.50 – 5.00, Maribor (**začetek vožnje** s pokopališča Dobrava)

5.15 – 5.25, Slovenska Bistrica (postanek pri nakupovalnem parku Takkoo Fashion)

5.45 – 5.50, Celje (postanek pri Dvorani Zlatorog)

6.55 – 7.05, Ljubljana (postanek pri P&R Dolgi Most)

7.55 – 8.05, Postojna (postanek na bencinski črpalki PETROL pri AC izvozu)

Po potrebi (v primeru prijav) pobiramo še v Ajdovščini in Novi Gorici (lokacija pobiranja do določena naknadno)

Uvodni pozdrav

- Predstavnik Skupnosti občin Slovenije

Razvoj lokalne strategije v okviru projekta »Igriva Paradigma«

Implementacija dobrih praks v Grosuplju

- Predstavnik Občine Grosuplje

BODITE TOČNI

10.00 – 10.10, Videm (predviden prihod v Videm)

10.15 – SPREJEM IN URADNA DOBRODOŠLICA V VIDEMU

(Palazzo d'Aronco, Salone del Popolo, Via Nicolò Lionello 1, Videm/Udine)

Pozdravni nagovor

- Alberto Felice De Toni, župan Občine Videm

Organiziranost občinske uprave

Naslavljanje družbenih in prostorskih tematik

- Andrea Zini, svetnik za socialna in zasebna stanovanja, prostorsko načrtovanje, civilno zaščito in organizacijo občinskega osebja

10.30 – PREDSTAVITEV IZBRANIH DOBRIH PRAKS V VIDEMU

(Palazzo d'Aronco, Videm/Udine)

Kampanja za varnost ranljivih udeleženk in udeležencev v prometu

Pobuda »ESPERTOOver65«

- Dr. Stefania Pascut, glavna pisarna za socialne in zdravstvene projekte, Občina Videm

Vključujoče (inkluzivno) načrtovanje igrišč

- Prof. Alberto Andriola, Predsednik športnega društva Zio Pino Baskin Udine

10.50 – PREDSTAVITEV PROJEKTA »IGRIVA PARADIGMA« V VIDEMU
(Palazzo d'Aronco, Videm/Udine)

Uvod v izvajanje projekta v mestu Videm

- Ileana Toscano, strokovnjakinja za urbani razvoj in participacijo pri URBACT-u, soustanoviteljica Kalliopis-a, vodilna strokovnjakinja dveh izdaj Urbactovih prenosnih omrežij igrive paradigme, vodilna strokovnjakinja za ARHETIKO

11.20 – OBISK KNJIŽNICE IGRAČ V VIDMU

(Ludoteca Comunale di Udine, Via del Sale 21, Videm/Udine)

peš dostop

Aktivnosti, zbirke in zanimivosti knjižnice igrač

- Ileana Toscano
- Claudia Mauro, vodja pisarne za igro in vodja knjižnice igrač, Občina Videm

12.15 – KOSILO IN MREŽENJE OB OBROKU

peš dostop

Restavracija Alla Ghiacciaia, Via Antonio Zanon 13, Videm/Udine

13.30 – VOŽNJA IZ VIDEMA DO NOVE GORICE

Ogled športnega igrišča za baskin – v potrjevanju

- Prof. Alberto Andriola, Predsednik športnega društva Zio Pino Baskin Udine

14.45 – DOBRODOŠLICA IN OBISK DOBRIH PRAKS V NOVI GORICI avtobusni p.
in peš dostop

**Od nastanka mesta do prejema naziva evropske prestolnice kulture
Nova Gorica – Gorica 2025**

14.45 – 15.15, Gorica – Travnik (Piazza della Vittoria) (peš dostop)

15.15 – 15.25, Piazza San Antonio – parkirišče podhod Železniška postaja Nova Gorica (avtobusni p.)

15.25 – 15.55, Trg Evrope (peš dostop)

15.55 – 16.05, Parkirišče podhod Železniška Nova Gorica preko Erjavčeve ulice in Kidričeve ulice do Občinska palača (Trg Edvarda Kardelja 1) (avtobusni p.)

16:05 – 17: 15, Nova Gorica center in šolski kare (peš dostop)

- Aleksandra Torbica, Podsekretarka za razvojne in druge projekta, Mestna

občina Nova Gorica

17.15 – VOŽNJA IZ NOVE GORICE DOMOV

Po potrebi (v primeru prijav) odlagamo še v Ajdovščini.

18.00, Postojna (postanek na bencinski črpalki PETROL pri AC izvozu)

18.50, Ljubljana (postanek pri P&R Dolgi Most)

20.00, Celje (postanek pri Dvorani Zlatorog)

20.25, Slovenska Bistrica (postanek pri nakupovalnem parku Takkoo Fashion)

20.45, Maribor (**zaključek vožnje** pri pokopališču Dobrava)

Uvodoma nam bo na poti v Furlanijo s strani Občine Grosuplje na kratko predstavljen **projekt »Igriva Paradigma«** (angleško »Playful Paradigm«), ki se je izvajal med letoma 2021 in 2022. Slovenska občina se je v okviru projekta med drugim posvečala igri na zunanjih površinah in prenosu dobrih praks (minibus veselja, medgeneracijsko sodelovanje). V projektu so poleg mesta Grosuplje sodelovala še tuja mesta: Lousã (Portugalska), Igualada (Španija), Jelgava (Latvija) in Videm (Italija). Slednje mesto je imelo vlogo vodilnega projektnega partnerja in je pravzaprav predstavljajo navdih za izvedbo te ekskurzije.

Ob prihodu v mesto Videm in sprejemu predstavnikov tamkajšnjega mesta, bo sledila predstavitev dobrih praks. **Predstavljena bo kampanija za varnost ranljivih udeleženk in udeležencev v prometu kot tudi pobuda »ESPERTOver65«.** Kampanija je ciljno usmerjena v izboljšanje dostopnosti mesta, zlasti ob upoštevanju varnosti in trajnosti gibanja starejših od 65 let in spodbujanju družabnosti in živahnosti javnih prostorov. Cilj kampanje je razviti in preizkusiti model delovanja, ki je interdisciplinaren in medsektorski ter združuje znanja, dejavnosti in ukrepe za spodbujanje zdravja in kakovostnega staranja.

Slika 3: Baskin v Videmu

V nadaljevanju bo predstavljeno zunanje igrišče za baskin in koncept vključujočega (inkluzivnega) načrtovanja igrišč. Baskin je nova športna dejavnost, ki se zgleduje po košarki s posebnim in inovativnim pristopom igranja. Igra sledi nizu desetih pravil, ki ji dajejo neverjetno dinamične in nepredvidljive značilnosti.

Baskin tako omogoča aktivno sodelovanje igralcev ne glede na spol in ne glede na katero koli vrsto invalidnosti (telesno in/ali duševno), saj omogoča met na koš prav vsem uporabnikom. S tem želi športno društvo Zio Pino Baskin Udine ASD ozaveščati o razvoju in organizaciji športno usmerjenih dejavnosti med „sposobnimi“ in „drugače sposobnimi“ prebivalci ter širiti in spodbujati kulturo športa za vse, s tem pa izpodbijati togo strukturo športnih dejavnosti.

Sledil bo obisk Knjižnice igrač (italijansko *Ludoteca Comunale*), ki je financirana s strani tamkajšnje občine. Samo **knjižnico si bomo tekom ekskurzije tudi ogledali od zunaj in od znotraj** ter se seznanili z aktivnostmi, zbirkami in drugimi zanimivostmi knjižnice. Knjižnica je pravzaprav odgovor mesta Videm na aktualne urbane izzive vse od premajhnega vključevanja lokalne skupnosti, osamljenosti, izoliranosti in staranja prebivalstva kot tudi spodbujanje aktivnega življenjskega sloga.

Slika 4: Knjižnica igrač v Videmu

Kot vodilni partner projekta »Igriva Paradigma« **mesto Videm na zgoraj navedene urbane izzive odgovarja na igriv način**. Igro razume kot univerzalno dejavnost, ki bi morala biti dostopna in blizu vsakemu posamezniku v mestu.

Na poti domov se bomo ustavili še v Gorici in Novi Gorici, mestoma, ki jima je bil na kulturni praznik podeljen naziv Evropska prestolnica kulture 2025. Na tem mestu lahko izpostavimo zanimivost, da je bilo slovensko mesto Nova Gorica v manj kot 90 letih deležno nastanka in podelitve naziva Evropska prestolnica kulture.

Najprej bomo v starem mestnem jedru Goricie – Travniki (Piazza della Vittoria) **izvedeli več o razvoju Gorice**, geografski lokaciji in vlogi Soče, »gorici« in Goriškem Gradu, Travniku v Gorici, razvoju železnice in z njo povezanega razvoja mesta ter vlogi, ki jo ima za Novo Gorico. Sledil bo sprehod po Raštelu do Piazza Camillo Beso Conte di Cavour in nato do Piazza San Antonio (Palazzo Lantieri).

Po ogledu Goricie se bomo peljali z avtobusom mimo nekdanjega mednarodnega mejnega prehoda v Rožni Dolini (Rusa hiša) in ureditve bivše logistične ploščadi mednarodnega mejnega prehoda. Pot nas bo nato peljala preko Via San Gabriele, ki se v Novi Gorici nadaljuje kot Erjavčeva ulica do novega parkirišča ob podhodu Železniške postaje Nova Gorica.

Slika 5: Trg Evrope v Novi Gorici

Na Trgu Evrope bomo prisluhnili pomenu, zgodovini, vlogi v gradnji in povezljivosti območja s centrom Nove Gorice kot tudi o povezljivosti čezmejnega prostora. Pod drobnogledom bodo tudi faze postopne prenove območja železniške postaje Nova Gorica (historično ene pomembnejših v Avstro-ogrski monarhiji) ter obseg zadnje prenove oziroma revitalizacije v okviru Evropske prestolnice kulture.

Pot bomo iz parkirišča pri podhodu Železniške postaje Nove Gorice nadaljevali preko Erjavčeve ulice in Kidričeve ulice vse do Občinske palače (Trg Edvarda Kardelja 1). **Sledil bo ogled centra Nove Gorice in šolskega kareja.** Najprej se bomo ustavili pri maketi, kjer so temeljni elementi Nove Gorice, Ravnikarjeva zasnova, kareji, Magistrala, Erjavčeva, Travniki, Upravno kulturni center in drugi. V nadaljevanju se bomo premaknili do trgovskega centra in tamkajšnjega Bevkovega trga. Prisluhnili bomo razvoju centra in si bili navzoči prvi nakupovalni coni v nekdanji Jugoslaviji. Kot zadnje si bomo na tem območju ogledali še šolski kare, ob tem prisluhnili vsem izzivom in rešitvam ter odprli možnost za razpravo.

Vse pogostejše se v praksi uporablja tudi izraz **pravična mesta.**

Pravična mesta (*angleško Just Cities*) si prizadevajo za enakopravnost, vključevanje, socialno pravičnost in trajnost. To pomeni, da se mesta osredotočajo na zagotavljanje enakih možnosti za vse svoje prebivalce, ne glede na njihov socialni, ekonomski ali kulturni status.

Glavni cilji pravičnih mest vključujejo:

1. Enak dostop do virov (kot so izobraževanje, zdravstvena oskrba, stanovanja).
2. Socialna in ekonomska pravičnost ter varnost (tudi za marginalizirane skupine).
3. Trajnostni urbanizem (zagotavljanje, da so mesta okolju prijazna in trajnostna).
4. Vključenost v odločanje (vključevanje vseh prebivalcev v odločevalske procese).

Pravična mesta si torej prizadevajo ustvariti okolje, v katerem so vsi prebivalci spoštovani, imajo enake priložnosti in so deležni enakih koristi.

Pravična mesta so tista, ki si prizadevajo za izboljšanje kakovosti življenja vseh svojih

prebivalcev z zagotavljanjem enakih možnosti, vključevanja in trajnosti. Pomenijo več kot le ekonomsko rast in urbanizacijo; so tudi oaze socialne pravičnosti, okoljske odgovornosti in politične participacije.

PRIJAVA

Prijava na strokovno ekskurzijo je obvezna, udeležba plačljiva. Pristopnina za strokovno ekskurzijo znaša 50,00 EUR (DDV vključen) na osebo in je enotna za vse občine. Pristojbina delno krije stroške avtobusnega prevoza v Videm iz Slovenije ter nazaj. **Prijavite se lahko do srede, 2. 4. 2025 do 16. ure oziroma do zapolnitve mest [NA TEJ POVEZAVI](#) (število mest je omejeno!)**

Zaželeno je, da pri prijavi zastavite vprašanje s področja družbenih dejavnosti, okolja, prostora ali prometa, ki se nanašajo na vsebino vabila, mi pa se bomo potrudili, da vam bodo nanje govorke in govorci tekom strokovne ekskurzije čim boljše odgovorili.

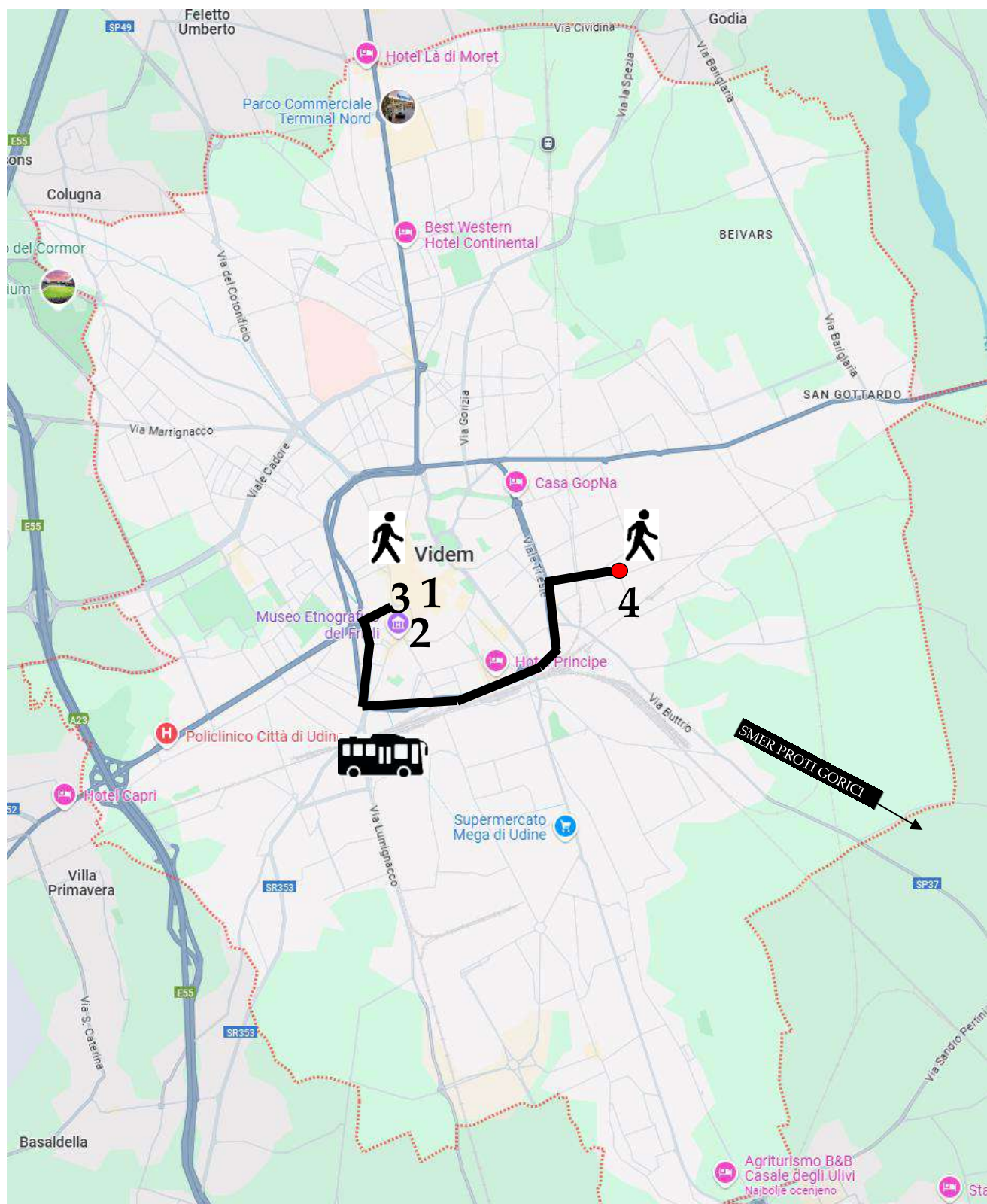
*Iz občine se lahko zaenkrat prijavita največ dve osebi. V primeru prostih mest (po 2.4.2025) pa bo znano, ali je na voljo več mest, zaradi česar bodo dodatno prijavljeni iz posamezne občine predhodno uvrščeni na čakalni seznam.

**V kolikor bi za kosilo želeli imeti vegetarijanski meni, nam le to sporočite na info@skupnostobcin.si s pripisom "Furlanija – vegetarijanski meni – npr. Janez Novak" (2.4.2025)

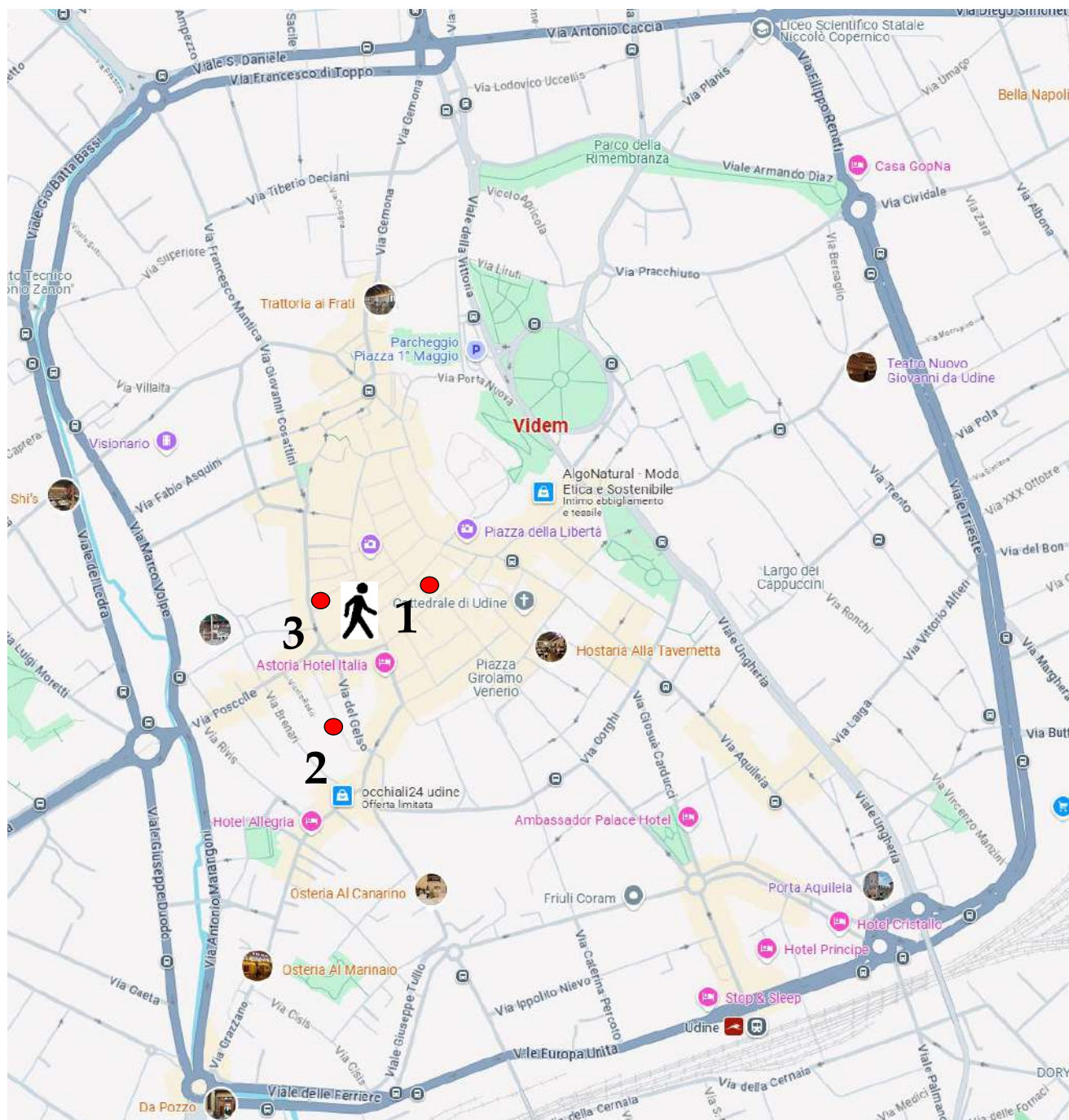
VIRI IN LITERATURA

- Furlanija - Julijska krajina - Wikipedija, prosta enciklopedija (pridobljeno 20.02.2025)
- Ludoteca comunale di Udine (pridobljeno 20.02.2025)
- Ali javni prostori spodbujajo enakost spolov v mestih? | urbact.eu (pridobljeno 20.02.2025)
- Associazione | Ziopino Baskin Udine (pridobljeno 20.02.2025)
- Siamo Tutti Pedoni – Campagna nazionale per la sicurezza degli utenti vulnerabili della strada e per la vivibilità delle città (pridobljeno 20.02.2025)
- Videm, Italija - Wikipedija, prosta enciklopedija (pridobljeno 21.02.2025)
- Physical Map of Friuli-Venezia Giulia (pridobljeno 24.02.2025)
- Evropska prestolnica kulture 2025, Nova Gorica | GOV.SI (pridobljeno 24.02.2025)
- Dobrodošli v čezmejni evropski prestolnici kulture 2025 - Turizem Nova Gorica in Vipavska dolina (pridobljeno 24.02.2025)
- The organization - Associazione Kallipolis (pridobljeno 25.02.2025)
- Trg Evrope – od mednarodnega natečaja do novega tlakovanja – Outsider – revija, ki presega meje (pridobljeno 02.04.2025)

MESTO VIDEM – PRVI POSTANEK

Slika 6: Italijansko mesto Videm in predvideni ogledi lokacij oziroma predstavitev (1 – Mestna dvorana, 2 – Knjižnica igrač, 3 – Restavracija, 4 – Igrišče za baskin – *v potrjevanju*)

Slika 7: Središče italijanskega mesta Videm in predvideni ogledi lokacij oziroma predstavitev

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

ipop

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

URBACT

Co-funded by
the European Union
Interreg

Slika 8: Mestna dvorana v Videmu (Salone del Popolo)

Slika 9: Izvajanje aktivnosti Igrive paradigme v okviru svetovnega dneva igre, ki jih vsako leto organizirajo v Videmu

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NARAVNE VIRE IN PROSTOR

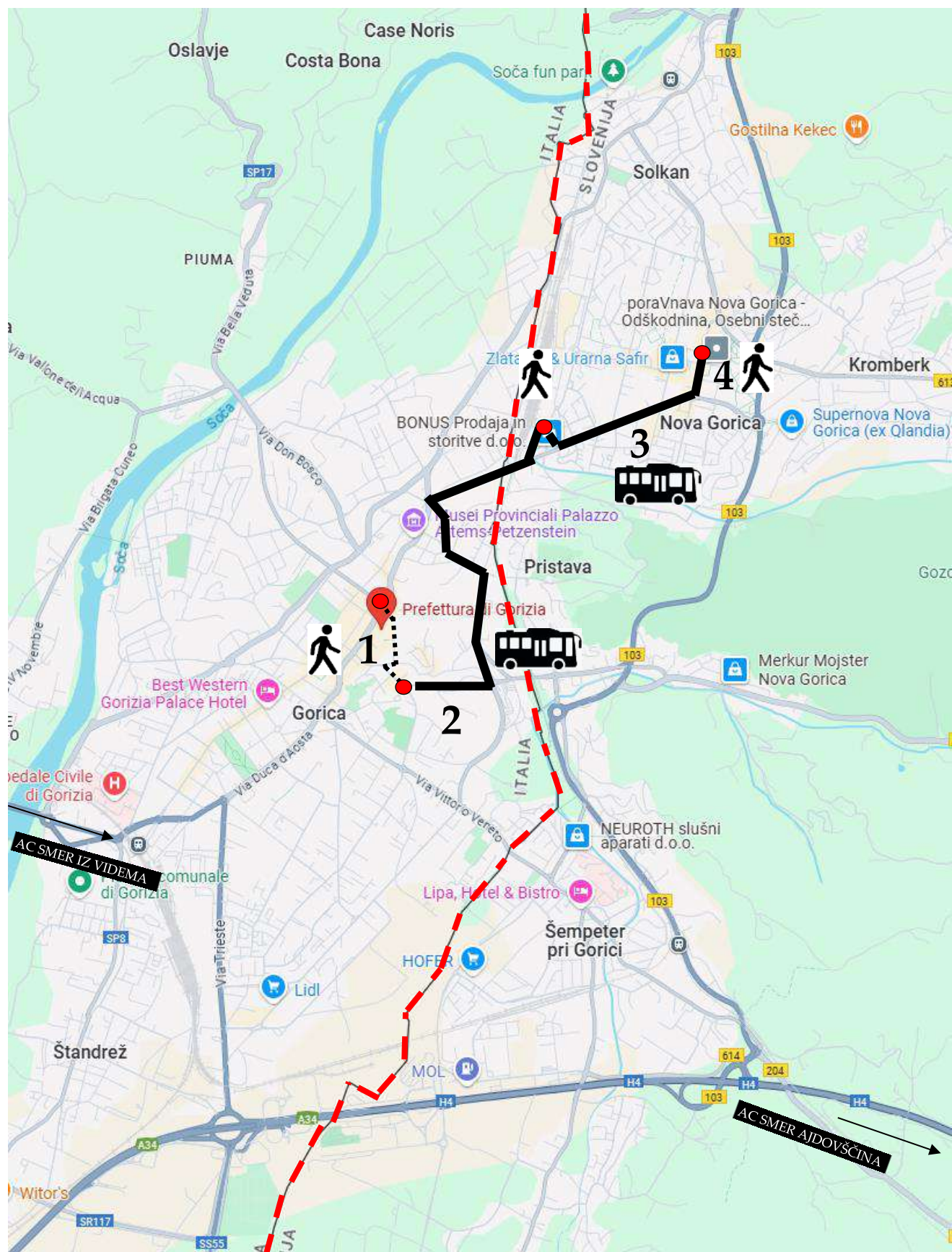
ipop

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

URBACT

Co-funded by
the European Union
Interreg

Slika 10: Mesti Gorica (Italija) in Nova Gorica (Slovenija) s predvideni ogledi lokacij oziroma predstavitev (kombinacija avtobusnega prevoza in peš dostopa)